

LATVIJAS EKONOMISTU ASOCIĀCIJAS IKGADĒJĀ STARPTAUTISKĀ KONFERENCE

Ivars Brīvers

Latvijas Ekonomistu asociācijas
valdes priekšsēdētājs,
profesors

Latvijas Ekonomistu asociācija (LEA) ir dibināta 2009. gadā, lai veicinātu un koordinētu Latvijas ekonomistu sadarbību individuālā un institūciju līmenī, kā arī rosinātu diskusiju par ekonomikas teorijas aktualitātēm un praktiska rakstura ekonomiskām problēmām. Šobrīd asociācijā ir 26 biedri, no kuriem 16 — zinātņu doktori. Asociācija regulāri rīko seminārus, diskusijas, konferences un citus līdzīgus pasākumus. Lielākais notikums ir ikgadējās konferences, kurām tiek piešķirts arī starptautisks skanējums. Viena no nozīmīgākajām bija 2014. g. konference, kas tika veltīta izcilā latviešu ekonomista Kārļa Baloža 150 gadu jubilejai un kurā līdz ar citiem ziņotājiem uzstājās arī pazīstamais latviešu izcelsmes amerikāņu ekonomists Nikolajs Balabkins.

Šogad konference tika rīkota sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļu un Polijas Ekonomistu asociācijas Ščecinas nodaļu. Konference notika 23. septembrī Latvijas Zinātņu akadēmijas Portretu zālē. Konference bija veltīta ekonomikas teorijas lomai tautsaimniecībā, vadībizinībās, finansēs un uzņēmējdarbībā. Konferences rīkotāji uzskata šo tēmu par aktuālu, jo vēl no padomju laikiem sabiedrībā pastāv tendence noniecināt teorijas nozīmi, uzskatot to par garlaicīgu un nevajadzīgu. Tas ir dziļi maldīgs uzskats, jo teorija dod pamatu konceptuālajām spējām, kas ir it īpaši svarīgas augstākā līmeņa vadītājiem un kas balstās uz abstrakto domāšanu. Novērojumi

darbā ar studentiem rāda, ka kultivētā negatīvā attieksme pret teoriju “nes augļus”, un abstraktās domāšanas spējas ar katru gadu iet mazumā. Konferences mērķis bija rosināt diskusiju par šīm problēmām, aicinot tās dalībniekus būt par cīnītājiem, nepieļaujot ekonomikas un ar to saistīto zinātņu degradāciju.

Konferences iesākumā jubilejā tika sveikts pazīstamais latviešu ekonomists Oļģerts Krastiņš. Sveicēju vidū bija daudzi sabiedrībā pazīstami ekonomisti, profesori un zinātnieki, kas atcerējās O. Krastiņu kā savu skolotāju, īpaši izceļot viņa grāmatas par ekonometriju un matemātisko statistiku, kuras joprojām ir viens no galvenajiem avotiem šo kursu studijās Latvijā.

Konferences pirmās daļas sākumā ar ziņojumiem uzstājās viesi no Polijas — Katovices universitātes asociētais profesors Slavomirs Čehs un Ščecinas universitātes profesore, viena no pasākuma rīkotājiem Magdalena Ziolo. S. Čeha ziņojums par institucionālās ekonomikas lomu mūsdienu ekonomikas teorijā un praksē izraisīja īpašu interesi, un vairāki klausītāji nodibināja ciešākus kontaktus ar ziņotāju turpmākai sadarbībai. Arī M. Ziolo ziņojums par pasaules ekonomikas un finanšu aktualitātēm pēc 2008. g. pasaules notikumiem bija augsti profesionāls un izraisīja klausītāju interesi. Vēl pirmajā daļā uzstājās citi konferences rīkotāji — akademiķe Raita Karnīte un profesors Ivars Brīvers. Abi ziņotāji kritiskā gaismā vērtēja

Latvijas ekonomikas zinātnē notiekošos procesus un to attīstību pēdējo gadu laikā, iezīmējot problēmas un iespējamus to risinājumus. Šie ziņojumi radīja augsni turpmākām diskusijām un centieniem uzlabot ekonomikas zinātnes kvalitāti Latvijā.

Konferences otro daļu ievadīja vēl viena Polijas pārstāve — Lomžas universitātes asociētā profesore Magdalena Forfa. Viņa izvirzīja problēmu par naudas plūsmas nozīmību uzņēmuma finansiālās situācijas vērtēšanā, salīdzinot to ar tradicionālo pieeju — peļņas un zaudējumu analīzi. Sekoja Ventspils Augstskolas profesora Andreja Jaunzema apskats par ekonomiskā liberālisma vēsturiskām un modernām nostādnēm, uzsverot morāles lomu ekonomikā. Šis ziņojums sasaucās ar tam sekojošo Rīgas Stradiņa universitātes asociētā profesora Daiņa Zelmeņa uzstāšanos par valsts lomu ekonomikā un par tirgus “neredzamo roku” — vai tāda maz ir un, ja ir, tad kāpēc tik nespēcīga. Otro daļu noslēdza habilitētā inženierzinātņu doktora no Ventspils Augstskolas Manfreda Šnepa-Šnepes ziņojums par K. Baloža idejām, salīdzinot tās ar mūsdienu amerikāņu ekonomista L. Laruša uzskatiem. M. Šnepš-Šnepe ir zinošākais cilvēks Latvijā par K. Baloža un viņa dzimtas gaitām, tāpēc vēstījums bija augsti profesionāls un balstījās uz maz zināmiem, taču droši pārbaudītiem faktiem. Visi ziņojumi izraisīja plašas diskusijas, bija grūti iekļauties ierobežotajā laikā, tomēr uz kafijas paužu rēķina tas izdevās.

Trešo un noslēdzošo konferences daļu iesāka Banku augstskolas profesore Dzintras Atstājas vēsturiskais ieskats Rīgas Politehnikuma un tā absolventu devumā ekonomikas zinātnē. Profesore Atstāja ziņojumu bija gata-

vojusi kopā ar savām kolēģēm Alīdu Zigmundi un Lāsmu Gaitnieci. Šis ziņojums iešķīla arī emocionālu dzirksti konferences plūdamā. Tam sekoja RPIVA profesore Sarmītes Jēģeres uzstāšanās par izglītības atbilstību ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnēm un Rīgas Ekonomikas un Kultūras augstskolas asociētās profesore Aijas Sannikovas ziņojums, kurš bija sagatavots kopā ar LEA valdes locekli, viņas kolēģi Tamāru Grizāni, par izglītības tirgu Latvijā. Konferenci noslēdza Banku augstskolas docenta, arī LEA valdes locekļa Kristapa Lešinska ziņojums par ekonomikas teorijas atšķirīgo lomu uzņēmējdarbības un vadībzinību studijās un nepieciešamību šos jēdzienus nodalīt.

Astoņas konferencei atvēlētās stundas pagāja nemanot. Taču daudzi klausītāji, starp kuriem bija gan Latvijas politikā pazīstamas personas, gan starptautisku atzinību ieguvuši Latvijas ekonomisti, ar dzīvu interesi klausījās ziņojumos, kā arī aktīvi piedalījās diskusijās, kurām gan traucēja laika trūkums. Tāpēc tika nolemts par atsevišķiem konferencē neizdiskutētiem jautājumiem rīkot diskusiju pasākumus semināra veidā, un 21. oktobrī viens tāds jau notika Rīgas Ekonomikas un Kultūras augstskolā.

Arī sadarbības partneris — Polijas Ekonomistu asociācijas Ščecinas nodaļa — atzinīgi novērtēja konferences organizāciju un norisi, atsūtot atzinības rakstus pārējo sadarbības partneru vadītājiem.

Latvijas Ekonomistu asociācija arī turpmāk saglabās šo ikgadējo konferenču tradīciju, veltot galveno vērību ne tik daudz formālajiem aspektiem, cik iespējai ekonomikas zinātnes pārstāvjiem tikties un pārrunāt profesionāli saistošus jautājumus.